

О. О. Фурик, Т. Є. Оніщенко, О. В. Рябоконт, Б. Г. Тютюнщиков, В. Г. Савельєв, А. Г. Глактіонов

Дистанційно-освітні технології в організації самостійної роботи студентів

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова:
*дистанційно-освітні технології,
самостійна робота студентів.*

Розглянули питання щодо застосування дистанційних освітніх технологій в організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів.

Дистанционно-образовательные технологии в организации самостоятельной работы студентов

Е. А. Фурик, Т. Е. Онщенко, Е. В. Рябоконт, Б. Г. Тютюнщиков, В. Г. Савельев, А. Г. Глактионов

Рассмотрены вопросы применения дистанционных образовательных технологий в организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений.

Ключевые слова: *дистанционно-образовательные технологии, самостоятельная работа студентов.*

Актуальные вопросы фармацевтической и медицинской науки и практики. – 2014. – № 1 (14). – С. 114–116

Distance-educational technologies in the organization of students' independent work

O. O. Furik, T. E. Onishchenko, O. V. Ryabokon, B. G. Tutunshchikov, V. G. Savelev, A. G. Glaktionov

The use of distance learning technologies in the organization of students' independent work are discusses in the article.

Key words: *distance learning technologies, students' independent work.*

Current issues in pharmacy and medicine: science and practice 2014; № 1 (14): 114–116

Сучасні темпи розвитку суспільства, економіки та соціальної сфери потребують від освітніх установ упровадження нових методів освіти. Це стосується, перш за все, впровадження в навчальний процес дистанційних освітніх технологій, що відкрили нові можливості для отримання освіти і підвищення кваліфікації. Основна перевага дистанційного навчання – освіта поза межами навчального закладу, студенти можуть засвоювати необхідні знання у зручній для них час, із мінімальним відривом від основної діяльності. Дистанційне навчання дає можливість студентам отримати консультації викладача і скласти контроль знань, не відвідуючи навчальний заклад [1–3].

Сьогодні освіта в Україні характеризується пошуком умов для професійної та соціальної самореалізації особистості. Основні причини переходу викладача у вищій школі від навчальної діяльності до самостійної пізнавальної роботи студента: потреба суспільства в ініціативних і грамотних фахівцях, потік інформації, що безперервно збільшується, постійне збільшення самостійної праці в загальному обсягові змісту професійної освіти [4]. Постійне оновлення програмного забезпечення, вдосконалення комп'ютерної техніки, виникнення нових технологій визначає необхідність безперервної самоосвіти студентів і педагогів у галузі інформаційних технологій [5].

Мета роботи

Теоретичне обґрунтування значення впровадження дистанційно-освітніх технологій в організацію самостійної роботи студентів ВНЗ для отримання якісної освіти.

Матеріали і методи дослідження

Виконали огляд наукових джерел, здійснили моніторинг і систематизацію даних.

Результати та їх обговорення

Рівень розвитку студента оцінюється його здатністю самостійно отримувати нові знання і використовувати їх у навчальній і практичній діяльності, тому провідним принципом організації моделі процесу є розвиток особистості студента. У формуванні творчої активності одне із провідних місць посідає самостійна робота студентів (СРС). Тільки цілеспрямована систематична самостійна праця дає можливість глибоко засвоїти знання, виробити і закріпити вміння, перетворити їх на відповідні навички розумової діяльності [6].

Основними принципами в організації СРС є свідомість і активність, систематичність і послідовність, міцність і доступність, зв'язок теорії з практикою [7]. СРС треба виконувати під керівництвом викладача, адже саме він визначає систему СРС та її планомірне включення в навчальний процес; мету, зміст і обсяг, методи навчання, її місце і роль у навчальній роботі студента; навчає методам контролю і самоконтролю за якістю; вивчає й індивідуальні особливості студента, враховує її під час організації.

СРС гармонійно доповнює ефективні колаборативні підходи до навчання, коли вирішенням навчального завдання займається група студентів, при цьому кожен її учасник може самостійно вирішувати своє «підзавдання» і брати участь у загальному «великому» рішенні. СРС повинна мати цілеспрямований характер і бути дійсно самостійною, спонукати студента працювати напружено під час її виконання [8]. Однак зміст і обсяг СРС, що пропонується на кожному етапі навчання, мають бути посилюючими, а студенти – підготовленими теоретично і практично до виконання самостійної роботи. Для виконання СРС необхідно пропонувати такі завдання, виконання яких не припускає дії з готових рецептів і шаблонів, а потребує використання знань у

новій ситуації [9]. Лише в цьому випадку самостійна робота сприятиме розвитку та формуванню пізнавальних здібностей та ініціативи студентів.

Під час організації СРС необхідним є диференційований підхід, оскільки студентам для опанування знань, умінь і навичок потрібний різний час. Завдання, що пропонуються для самостійної роботи, повинні викликати інтерес, котрий досягається новизною поставлених завдань, незвичністю їхнього змісту, розкриттям перед студентами практичного значення пропонованого завдання або методу, який потрібно опанувати.

Для організації СРС необхідно використовувати дистанційні освітні технології при очній, очно-заочній і заочній формах навчання [10,11].

Очно-заочна форма рекомендована на ранніх етапах самостійного засвоєння навчальних курсів (переважно базових) і передбачає вивчення загальних для групи розділів програми в аудиторії з подальшим самостійним засвоєнням матеріалу відповідно до індивідуальних планів. Кожен студент повинен мати доступ до матеріалів курсів системи електронного дистанційного навчання, що відповідає індивідуальним планам.

Самостійне засвоєння відбувається в курсах, котрі розміщені у системі електронного дистанційного навчання. Протягом навчання студенти знайомляться з теоретичним матеріалом, беруть участь у колективних обговореннях, висловлюються, знайомляться з думками інших студентів і викладача, інтерпретують, ставлять питання, виконують завдання, знайомляться з рецензіями на свої роботи, діляться власним практичним досвідом, беруть участь у науково-дослідницькій роботі.

За допомогою звітів викладач аналізує навчальну діяльність кожного студента (групи студентів) у системі електронного дистанційного навчання; рецензує й оцінює роботи, відповідає на запитання; організовує і підтримує дискусію на форумах, спонукає студентів міркувати і реагувати на висловлювання один одного, направляє і контролює науково-дослідну роботу.

Заочна форма може бути рекомендована на пізніших етапах самостійного засвоєння навчальних курсів, переважно профільних, і передбачає активніше використання дистанційних освітніх технологій. Уся змістовна частина самостійного засвоєння матеріалу також відбувається в курсах, що викладені у системі електронного дистанційного навчання. Для взаємодії в режимі реального часу педагог і студенти мають використовувати аудіо- або відеоконференцію, чат; у режимі відкладеного часу – форум.

Як при очно-заочній, так і при заочній формах навчання у ВНЗ доцільним є створення дистанційної служби консультацій. Кожен студент через Інтернет має доступ до курсів із дисциплін системи електронного дистанційного навчання. У курсах є всі необхідні для самостійної роботи теоретичні матеріали, рекомендації з виконання завдань різних типів. Необхідно організувати чергування викладачів на форумах курсів, у чатах, аудіо- і відеокімнатах. Коли у самостійному засвоєнні матеріалу виникають труднощі, студент і викладач мають змогу ініціювати діалог. Під час організації праці служби консультацій ефективним є використання взаємодопомоги студентів, робота у віртуальних групах.

Для успішної організації самостійного засвоєння студентами базових і профільних навчальних курсів під час електронного дистанційного навчання необхідним є повноцінне формування основних компонентів освітнього середовища: діяльнісного, комунікативного, просторово-предметного [12].

Діяльнісний компонент є сукупністю різних видів діяльності, які необхідні для навчання і розвитку студентів. Найважливіші з них: розробка індивідуальних навчальних планів; гнучке поєднання онлайн, оффлайн і очного навчання залежно від особливостей кожного студента; розробка гнучкої системи оцінювання, що враховує вимоги стандартів освіти і особливості кожного студента; технічне оснащення освітнього процесу; самооцінка студентів; науково-дослідна і творча діяльність.

Комунікативним компонентом є простір міжособистісної взаємодії у безпосередній або предметно-опосередкованій формі і способів взаємодії студента з певним освітнім середовищем та іншими її суб'єктами. Найважливіші елементи: гнучке поєднання навчання у процесі спільної діяльності (колаборативний підхід) і самостійного навчання; партнерство викладача зі студентом; вільна комунікація всіх учасників освітнього процесу з навчальних і ненавчальних питань; широке обговорення наукових досліджень.

Просторово-предметний компонент – це сукупність просторово-предметних засобів, що забезпечують можливість необхідних дій і поведінки суб'єктів освітнього середовища. Найважливішими засобами під час організації дистанційного навчання є система електронного дистанційного навчання (навчально-методичний комплекс, майданчик для вирішення навчальних завдань, портфоліо кожного студента, майданчики для комунікації учасників освітнього процесу й обговорення наукових проблем, організації освітнього процесу, розклад занять, електронний журнал, електронний щоденник); засоби індивідуальної і колективної аудіо- і візуальної онлайн-взаємодії; засоби колективної роботи над матеріалами; віртуальна медіатека, підкасти як засоби доставки контенту і творчої самореалізації студентів.

Висновки

Організація СРС за допомогою сучасних дистанційних технологій сприяє безперервній самоосвіті й удосконаленню професійної компетенції фахівця у будь-якій галузі, визначає успішність його особистого зростання і соціальну реалізацію.

Список літератури

1. Образовательные технологии в подготовке специалистов : сб. научных статей по итогам работы МНПК (г. Минск, 20–21 марта 2003 г.) / Министерство образования РБ, Учреждение образования РБ, Учреждение образования «Минский государственный высший радиотехнический колледж»; [под ред. Н.А. Цырельчука]. – Минск : МГВРК, 2010. – Ч. 5. – 204 с.
2. Тавгень И.А. Дистанционное обучение: опыт, проблемы, перспективы / И.А. Тавгень. – Минск : БГУ, 2009. – 218 с.
3. Тихонов А.Н. Управление современным образованием: социальные и экономические аспекты / А.Н. Тихонов, Т.П. Воронина, О.П. Молчанова. – М. : Вита Пресс, 2008. – 150 с.
4. Цыганова Л.В. Стратегии самостоятельной учебной работы как основа ее эффективной организации / Л.В. Цыганова // Высшее образование сегодня. – 2009. – № 12. – С. 69–71.

**Матеріали
наукових конференцій
Proceedings
of scientific conferences**

5. *Трегубова Е.С.* Самостоятельная работа в высшей медицинской школе и ее роль в формировании личности будущего специалиста / Е.С. Трегубова, Н.А. Петрова, О.Б. Даутова // Материалы Всероссийской научно-методической конференции «Психолого-педагогические аспекты совершенствования качества медицинского и фармацевтического образования», посвященной 90-летию САМГМУ. – 2009. – С. 160–161.
6. *Мандриков В.Б.* Особенности развития информатизации медицинского вуза на этапе создания системы качества образования / В.Б. Мандриков, А.Н. Голубев // Материалы Всероссийской научно-методической конференции «Психолого-педагогические аспекты совершенствования качества медицинского и фармацевтического образования», посвященной 90-летию САМГМУ. – 2009. – С. 118–120.
7. *Дудина М.Н.* Новая образовательная парадигма: проблемы содержания образования / М.Н. Дудина // Образование и наука. – 2010. – № 2. – С. 3–16.
8. *Гладышева М.М.* Формирование исследовательских компетенций студентов в процессе самостоятельной учебной работы в техническом вузе / М.М. Гладышева, В.Д. Тутарова, А.В. Полицыков // Высшее образование сегодня. – 2010. – № 3. – С. 24–26.
9. *Глушевская Е.В.* Личностно-ориентированный подход в профессиональной подготовке студентов высших медицинских учебных заведений : дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук / Е.В. Глушевская. – Ярославль, 2009. – 160 с.
10. *Полат Е.С.* Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учебное пособие / Е.С. Полат, М.В. Бухаркина, А.Е. Петров. – М. : Академия, 2006. – 400 с.
11. *Гаврилов Н.А.* Нормативно-правовое обеспечение дистанционных образовательных технологий в системе повышения квалификации работников образования / Н.А. Гаврилов // Труды XII Всероссийской научно-методической конференции «Телематика-2005» (6–9 июня 2005 г.) / Санкт-Петербургский государственный университет информационных технологий, механики и оптики. – 2005. – С. 184–186.
12. Самостоятельная работа студентов : методические указания : [Текст] / [А.С. Зенкин, В.М. Кирдяев, А.С. Пильгаев, А.П. Паш]. – Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 2009. – 33 с.

Відомості про авторів:

Фурик О.О., асистент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет, E-mail: furyko@i.ua.
Оніщенко Т.Є., доцент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет.
Рябоконь О.В., д. мед. н., професор, зав. каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет.
Тютюнщиков Б.Г., к. мед. н., асистент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет.
Савельєв В.Г., доцент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет.
Глактіонов А.Г., к. мед. н., асистент каф. інфекційних хвороб, Запорізький державний медичний університет.

Надійшла в редакцію 28.01.2014 р.